

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Ing. E. H., 2/ L. T.T., 3/ A. T.T., 4/ J. T.T.**, všetkých zastúpených JUDr. J. H., proti žalovanému **1/ B., 2/ H. M., o neplatnosť kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II, pod sp. zn. 10 C 47/2007, na dovolanie žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. júna 2010, sp. zn. 14 Co 88/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 4. decembra 2008, č.k. 10 C 47/2007-124 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/ až 4/ domáhali, aby súd určil, že kúpna zmluva z 10. mája 1979 uzatvorená medzi A. T., L. T., A. T. a K. T. ako predávajúcimi a Československým štátom je neplatná. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej 10. mája 1979, teda vyhovením žaloby by sa na ich právnom postavení nič nezmenilo. Uviedol, že pokiaľ žalobcovia zotrávajú na názore o absolútnej neplatnosti tohto právneho úkonu, mali a mohli podať priamo žalobu na určenie vlastníckeho práva voči žalovaným 1/ a 2/ ako súčasne zapísaným vlastníkom nehnuteľností, pretože jedine takýto rozsudok je spôsobilým právne relevantným podkladom pre zápis (zmenu) vlastníctva v katastri nehnuteľností. Dospel k záveru, že žalovaní 1/ a 2/ nie sú vo veci vecne pasívne legitimovaní. Ďalej uviedol, že argumentácia žalobcov prevzatá údajne z komentára k Občianskemu zákonníku platnému v čase uzatvárania zmluvy, že nedostatkom slobody vôle nie je prípad, keď niekto robí právny

úkon v tiesni, ibaže ho v dôsledku takej tiesne urobil za nápadne nevýhodných podmienok a v tom prípade spôsobí absolútnu neplatnosť právneho úkonu napriek skutočnosti, že tieseň vo všeobecnosti vyvoláva len účinky relatívnej neplatnosti, nemá oporu v zákonnej úprave platnej ku dňu uzatvárania zmluvy, teda k 10. máju 1979. V tom čase už platil Občiansky zákonník, ktorý úpravu uvedenú v § 37 zákona č. 141/1950 Zb. neprevzal. Komentár citovaný žalobcami platil podľa starej právnej úpravy a vzťahoval sa k vyššie citovanému ustanoveniu § 37 zákona 141/1950 Z.z., ktorý v čase uzatvárania zmluvy už nebol platný ani účinný, nakoľko bol zrušený zákonom č. 40/1964 Zb. Iba tieseň, ktorá dolieha na predávajúceho takou intenzitou, že urobí právny úkon, ktorý by inak neurobil, za súčasného splnenia nápadne nevýhodných podmienok má, a aj mala, podľa vtedy platného právneho poriadku, ten následok, že od takejto zmluvy je a aj bolo možné iba odstúpiť. Dodal, že odstúpenie od zmluvy podlieha premlčaniu podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka vo všeobecnej trojročnej lehote, ktorá plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (odo dňa uzatvorenia zmluvy) a že žalovaný 2/ takúto námietku aj vzniesol. Poukázal aj na to, že inak sa nedostatkom slobody vôle, ktorý spôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu, rozumie nedovolený nátlak (fyzický alebo psychický), prípadne bezprávna vyhrážka zo strany druhého účastníka právneho úkonu. Takéto konanie v predmetnej veci nebolo zistené a žalobcami ani preukázané. Uviedol, že nebol zistený žiadny nátlak zo strany kupujúceho, naopak, zo strany predávajúcich bola vyvinutá iniciatíva vedúca k odpredaju nehnuteľností v ich vlastníctve. Ak podľa argumentácie žalobcov kúpnu zmluvu z 10. mája 1979 uzatvorili v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, mali si uplatňovať svoje nároky, ktorých cieľom má byť navrátenie predaných nehnuteľností späť do ich vlastníctva, podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 29. júna 2010, sp. zn. 14 Co 88/2009 rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil. Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Konštatoval, že súd prvého stupňa náležite zistil skutkový stav veci, vec po právnej stránke správne posúdil a rozhodnutie patričným spôsobom odôvodnil, na ktoré odôvodnenie aj poukázal. V tejto súvislosti uviedol, že pokiaľ súd zamietne určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c) O.s.p. pre nedostatok nalievavého právneho záujmu na takomto určení, je vylúčené, aby súčasne preskúmal žalobu z vecnej stránky. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 224 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu napadli dovolaním žalobcovia 1/ až 3/. Prípustnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 237 písm. f) O.s.p. tvrdiac, že im ako účastníkom konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom. K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť podľa ich názoru tým, že odvolací súd uskutočnil pojednávanie aj napriek ich nesúhlasu s pojednávaním bez ich právneho zástupcu, ktorý sa z pojednávania ospravedlnil, pretože sa chceli k danej veci vyjadriť a doplniť dokazovanie. Navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd potvrdil rozsudok odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa.

Žalovaný 2/ sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalobcov 1/ až 3/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého

odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ až 3/ nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Takéto vady konania ale v dovolacom konaní neboli zistené.

Žalobcovia 1/ až 3/ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na žalobcami 1/ až 3/ tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku opodstatnenosti ich tvrdenia, že v prejednávanej veci im bola odňatá možnosť pred ním (§ 237 písm. f) O.s.p.) konať.

Predmetnému dôvodu dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a žalobcom neznemožnil uplatniť procesné práva priznané im právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov.

Žalobcovia 1/ až 3/ v dovolaní namietali, že odvolací súd vykonal pojednávanie aj napriek ospravedlneniu sa ich právneho zástupcu z pojednávania pred odvolacím súdom a ich nesúhlasu s pojednávaním bez jeho prítomnosti.

Podľa § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie, ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takéhoto účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Dovolacia námietka žalobcov 1/ až 3/ je neopodstatnená. Z obsahu spisu, konkrétne písomného podania žalobcov 2/ a 3/ z 27. mája 2010 (č.l. 147) vyplýva, že žalobcovia 2/ a 3/ ospravedlnili svoju neprítomnosť na pojednávaní odvolacieho súdu z dôvodu ich pobytu v zahraničí a zároveň uviedli, že nemajú námietky, aby sa pojednávanie uskutočnilo v ich neprítomnosti. Súčasťou písomného vyjadrenia žalobkyne 1/ adresovaného odvolaciemu súdu z 2. júna 2010 (č.l. 149) nie je ospravedlnenie jej z účasti na pojednávaní odvolacieho súdu, ani žiadosť o odročenie pojednávania. Obsahom spisu taktiež nie je žiadosť žalobcu 4/, ani právneho zástupcu žalobcov o odročenie pojednávania.

Dovolací súd zdôrazňuje, že právo účastníka, aby jeho vec bola prejednávaná verejne a v jeho prítomnosti, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno chápať tak, že súd nemôže konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti účastníka, ale tak, že súd je povinný umožniť účastníkovi uplatnenie tohto práva. Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. umožňuje vec prejednať v neprítomnosti účastníka, ktorý, aj keď bol riadne predvolaný, nedostavil sa na pojednávanie, ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o jeho odročenie. Z tohto predpokladu vychádza aj ustanovenie § 119 O.s.p., v zmysle ktorého pojednávanie sa môže

odročiť len z dôležitých dôvodov. Pokiaľ preto v danom prípade právny zástupca žalobcov (ani žalobcovia) nepožiadali o odročenie pojednávania a odvolací súd za týchto okolností pojednával v ich neprítomnosti, nedošlo k porušeniu žiadnych procesných ustanovení, ani k odňatiu práva patriaceho žalobcom ako účastníkom konania. Postupom, ktorý sa nepriečil Občianskemu súdnemu poriadku, nemohol odvolací súd žalobcom odňať možnosť konať pred súdom. Žalobcami tvrdený dôvod prípustnosti ich dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. preto nie je daný.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalobcov nemožno vyvodiť ani z iných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní neboli žalobcovia úspešní a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovaným 1/ a 2/ (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovaným 1/a 2/ náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. februára 2011

JUDr. Vladimír Magura, v. r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová